

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Auditrapport

2019

Ministerie van
Sociale Zaken en
Werkgelegenheid
(XV)

Auditrapport 2019

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (xv)

13 maart 2020

Kenmerk
2020-0000047931

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag

Inhoud

1	In 2019 lichte verbetering in het financieel beheer	7
1.1	Positieve ontwikkelingen financieel beheer	7
1.2	Doel en doelgroepen	8
1.3	Leeswijzer	8
2	Uitkomsten onderzoek verantwoordingsinformatie jaarverslag	10
2.1	Goedkeurende controleverklaring	10
2.2	Geen bevinding bij de totstandkoming van niet-financiële informatie	10
3	Lichte verbetering financieel beheer	12
3.1	Alleen bevindingen bij kleinere geldstromen	12
3.2	Rechtmatigheid van de uitvoering door Rijksdienst Caribisch Nederland aanzienlijk verbeterd	12
3.3	Lichte verbetering financieel beheer Rijksschoonmaakorganisatie	13
3.4	Maatregelen om inkoopbeheer op niveau te krijgen nog niet gerealiseerd	14
3.5	Overige punten financieel beheer	15
3.5.1	Positieve ontwikkelingen beleid ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik	15
3.5.2	Oneigenlijk gebruik artikel 98 Algemeen	16
3.5.3	Risico's bij gebruikersbeheer SAP 3F	16
3.5.4	General IT-controls technische infrastructuur SSC-ICT niet geheel op orde	16
3.5.5	Verbeterpunt staatssteun bij subsidiebeheer	17
3.5.6	Prepared by Client lijst	17
4	Overige onderwerpen	19
4.1	Toezicht en sturing op informatiebeveiliging op orde	19
4.2	Vervolg gegeven aan implementatie AVG	19
Bijlage 1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	21
Bijlage 2	Onderzoeksverantwoording	24

1.1

Positieve ontwikkelingen financieel beheer

Ons beeld over het gevoerde begrotingsbeheer, het financieel beheer, de materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties is evenals voorgaand jaar overwegend positief. Over het geheel bezien is het beeld over het financieel beheer licht verbeterd.

In deze paragraaf benoemen wij per onderdeel de positieve ontwikkelingen in het financieel beheer ten opzichte van 2018. Daarnaast zijn er nog niet opgeloste bevindingen over het financieel beheer. Deze betreffen: Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN), Rijksschoonmaakorganisatie (RSO) en inkoopbeheer. In hoofdstuk 3 worden deze bevindingen toegelicht.

Rijksdienst Caribisch Nederland

Om het financieel beheer RCN te verbeteren heeft het ministerie een verbeterplan opgesteld. De uitvoering van het verbeterplan heeft bijgedragen aan een aanzienlijke afname van de fouten en onzekerheden in de rechtmatigheid van de uitgaven van de sociale verzekeringswetten. Eén van de maatregelen om tijdige bijsturing van tekortkomingen in de uitvoering mogelijk te maken is de instelling van een verbijzonderde interne controlefunctie bij de Rijksdienst Caribisch Nederland Unit Sociale Zaken (RCN-unit SZW). Dit neemt niet weg dat er nog verbeteracties moeten worden ingebed in de vernieuwing van het IT-landschap (zie § 3.2).

Rijksschoonmaakorganisatie

Het beheer is ten opzichte van 2018 licht verbeterd. Het financieel beheer is over geheel 2019 bezien echter nog niet op orde. De RSO heeft de ambitie om het financieel beheer in 2020 op orde te brengen. Er resteren voor 2020 nog op te lossen punten in het financieel beheer (zie § 3.3).

Inkoopbeheer

De procedure voor managementbesluiten is begin 2019 aangescherpt en wordt steeds beter gevolgd. Coördinerend directeur Inkoop-Office (CDI-Office) heeft over het eerste halfjaar van 2019 een spendanalyse opgesteld. Er resteren voor 2020 nog een aantal op te lossen punten in het financieel beheer (zie § 3.4).

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Het beleid ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) merken wij aan als toereikend. De control van en het inzicht in M&O is in 2019 verder verbeterd.

Prepared by Client-lijst

In overleg tussen de Directie Financieel Economische Zaken (FEZ) en de Auditdienst Rijk (ADR) is een Prepared by Client-lijst (PBC) opgesteld. Hierin zijn de door FEZ uit te (laten) voeren werkzaamheden opgenomen gericht op de betrouwbaarheid van het jaarverslag. FEZ heeft inmiddels werkzaamheden uitgevoerd waarop de ADR deels kan steunen; dit is een groeiproses.

1.2 Doel en doelgroepen

In dit rapport doen wij verslag van de uitkomsten van de werkzaamheden die wij als interne auditdienst van het Rijk in het kader van onze wettelijke taak over 2019 bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hebben verricht. Dit rapport is opgesteld voor de minister, de staatssecretaris en de secretaris-generaal en wordt tevens verstrekt aan de leden van het audit comité en de directeur Financieel-Economische Zaken van SZW. Het rapport wordt verder toegezonden aan de minister van Financiën en aan de president van de Algemene Rekenkamer.

1.3 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt ingedeeld:

- de uitkomsten van het onderzoek van de verantwoordingsinformatie in het jaarverslag (hoofdstuk 2);
- de uitkomsten van het onderzoek naar het begrotingsbeheer, het financieel beheer, de materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties (hoofdstuk 3);
- overige onderwerpen (hoofdstuk 4);
- de controleverklaring (bijlage 1);
- de onderzoeksverantwoording (bijlage 2).

2 Uitkomsten onderzoek verantwoordingsinformatie jaarverslag

2.1 Goedkeurende controleverklaring

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij het jaarverslag 2019 van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV). Dat houdt in dat de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2019.

Omvang financiële stromen

De omvang van de financiële stromen voor het begrotingshoofdstuk blijkt uit de onderstaande tabel.

Tabel 1: Omvang financiële stromen

(*€ mln)	2019	2018
Aangegane verplichtingen	39.063	34.327
Gerealiseerde uitgaven	39.076	34.412
Gerealiseerde ontvangsten	1.896	1.845
Afgerekende voorschotten	12.842	12.917

Wij plannen en voeren onze controle zodanig uit dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten. Het materieel belang is bepalend voor de strekking van het oordeel in de controleverklaring. De materialiteit voor de verantwoordingsstaten en de saldibalans als geheel bedraagt 2% voor fouten en onzekerheden bij elkaar opgeteld, met een maximum van € 1 miljard. Het grootste deel van de uitgaven en aangegane verplichtingen zijn specifieke uitkeringen aan gemeenten, geldstromen inzake volks- en werknemersverzekeringen alsmede toeslagen.

2.2 Geen bevinding bij de totstandkoming van niet-financiële informatie

Als onderdeel van de wettelijke taak hebben wij onderzoek uitgevoerd naar de betrouwbare totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie en of deze informatie niet strijdig is met de financiële verantwoordingsinformatie. Uit ons onderzoek blijken geen bevindingen.

Van de in het jaarverslag op te nemen niet-financiële informatie hebben wij vastgesteld dat deze op het moment van het afgeven van de controleverklaring nog niet definitief is. Dit betreft niet-financiële informatie in de tabellen met kerngegevens en financiële informatie in de budgettaire tabellen premiegegevens, in onderdeel D1 Sociale fondsen SZW en in onderdeel E1 Toezichtrelaties en ZBO's en RWT's. De definitieve cijfers worden medio maart verwacht, wanneer de jaarverslagen van UWV en SVB beschikbaar komen. De definitieve onderdelen dienen in ieder geval voor aanbidding van het jaarverslag aan de Tweede Kamer te worden toegevoegd.

FEZ verwerkt alle definitieve cijfers van het UWV en SVB in het jaarverslag. Deze wijzigingen worden door de ADR beoordeeld aan de hand van wijzigingsbladen. Deze procedure is in overeenstemming met de desbetreffende bepalingen in de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2020.

3 Lichte verbetering financieel beheer

3.1 Alleen bevindingen bij kleinere geldstromen

Ons beeld over het gevoerde begrotingsbeheer, het financieel beheer, de materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties is overwegend positief. Over het geheel bezien is het beeld over het financieel beheer licht verbeterd. Het aantal bevindingen ten opzichte van 2018 is gelijk gebleven bij een afnemend gewicht.

De beheersing rondom de grote geldstromen van SZW inzake de specifieke uitkeringen aan gemeenten, werknemersverzekeringen, volksverzekeringen en toeslagen is op orde. De bevindingen hebben voornamelijk betrekking op de kleinere geldstromen en worden toegelicht in de volgende paragrafen.

Tabel 2: Bevindingen over het beheer 2019

Bevinding	Verantwoordelijk organisatieonderdeel	2016	2017	2018	2019
Financieel beheer Caribisch Nederland	Directie Werknemersregelingen	■	■	■	●
Financieel beheer Rijksschoonmaakorganisatie	Rijksschoonmaakorganisatie			■	●
Inkoopbeheer	Diverse directies			●	●

● licht ■ gemiddeld ▲ ernstig ✓ opgelost

3.2 Rechtmatigheid van de uitvoering door Rijksdienst Caribisch Nederland aanzienlijk verbeterd

Bij RCN-unit SZW heeft de uitvoering van het verbeterplan geleid tot een aanzienlijke afname van de fouten en onzekerheden in de rechtmatigheid van de uitgaven van de sociale verzekeringswetten. Om het gewenste niveau van financieel beheer te realiseren verdient het aanbeveling de in gang gezette verbeteracties af te ronden. De RCN-unit SZW heeft dit gepland voor 2021.

De RCN-unit SZW die onderdeel is van SZW, verzorgt de uitvoering van de sociale verzekeringswetten in Caribisch Nederland. In de jaarrekening zijn deze uitgaven verantwoord op de artikelen:

- 3 Arbeidsongeschiktheid (Wet ongevallenverzekering BES: OV);
- 5 Werkloosheid (Cessantiawet BES);
- 6 Ziekte en zwangerschap (Wet ziekteverzekering BES: ZV);
- 8 Oudedagsvoorziening (Wet algemene ouderdomsverzekering BES: AOV);
- 9 Nabestaanden (Wet algemene weduwen- en wezenverzekering BES: AWW);
- 10 Tegemoetkoming ouders (Wet kinderbijslagvoorziening BES).

Bij de begrotingsartikelen waarop de uitgaven op grond van de sociale verzekeringswetten een significant aandeel hebben (artikelen 3, 6, 8 en 9) is de rapporteringstolerantie van 10% uitgaande van de meest waarschijnlijk fout tezamen met de meest waarschijnlijke onzekerheid niet overschreden. Dit is een aanzienlijke verbetering in vergelijking met 2018 waarbij voor drie artikelen (3, 6 en 9) van de vier artikelen de rapporteringstolerantie was overschreden. Voor 2019 is bij artikel 8 (AOV) 94% van de geconstateerde meest waarschijnlijke fout en 67% van de geconstateerde meest waarschijnlijke onzekerheid gerelateerd aan de nu nog lopende ("oude") dossiers op transitiedatum (10/10/2010).

Bij een statistische steekproef is er een inherente onzekerheid omdat niet de gehele massa wordt onderzocht (steekproefonnauwkeurigheid). De meest waarschijnlijke fout en onzekerheid wordt

verhoogd met de steekproefnauwkeurigheid om te komen tot de zogenoemde maximale fout. Bij twee artikelen (8 en 9) overschrijdt de maximale fout de rapporteringstolerantie.

In 2019 is geïnvesteerd in het implementeren van maatregelen van interne beheersing in de uitvoeringsprocessen. Ook is de beschikbare capaciteit uitgebreid. Een belangrijke maatregel is de instelling van een verbijzonderde interne controlefunctie. Deze functie is qua werking nog in een opbouw- en leerfase. Door de instelling van deze functie wordt beoogd de aansturing en bijsturing van de uitvoeringsprocessen effectiever en tijdiger te doen plaatsvinden. Een aantal te nemen interne beheersmaatregelen hangt samen met de vernieuwing van het IT-applicatielandschap.

Wij bevelen op grond van onze bevindingen aan het financieel beheer verder te verbeteren door:

- het tijdig vaststellen of belanghebbenden in leven zijn (Attestatie de vita of directe raadpleging van het Persoonsinformatievoorziening Nederlandse Antillen en Aruba/PIVA);
- op individueel dossierniveau actie te ondernemen naar aanleiding van de controlebevindingen van de interne controlefunctie en de ADR;
- het opvragen van in de dossiers ontbrekende documenten waaronder de opgave van de bankrekening door belanghebbenden of de grondslag/rapportage voor het permanent arbeidsongeschikt zijn bij OV. Deze documenten zijn vereist voor het vaststellen van de rechtmatigheid van de uitkering.

De informatiebeveiliging van de RCN-unit SZW voldeed de afgelopen jaren niet aan de Baseline Informatiebeveiliging Rijk (BIR). In 2017 en 2018 hebben de RCN-unit SZW en SZW inspanningen verricht om de implementatie van de BIR af te ronden. De ADR heeft eind 2019 onderzoek uitgevoerd naar de implementatie van de BIR. Hiervoor is een selectie gemaakt van BIR-normen die van toepassing zijn op RCN-unit SZW en het meest relevant zijn voor de jaarrekeningcontrole. Hierbij hebben wij buiten beschouwing gelaten de dienstverlening van SSO-RCN, te weten de kantoorautomatisering, het technisch beheer en de hosting voor RCN-unit SZW. In 2019 is niet geheel aan de BIR voldaan. De bevindingen die uit het onderzoek naar de opzet en het bestaan naar voren komen hebben betrekking op toegangsbeveiliging, wijzigingsbeheer en logging van de activiteiten in de systemen.

Een aantal bevindingen is gerelateerd aan de legacy systemen van de RCN-unit SZW. Een externe partij heeft in maart 2019 een adviesrapport uitgebracht over de vernieuwing van het applicatielandschap.

In 2019 zijn twee functioneel beheerders en een informatiemanager gestart bij de RCN-unit SZW. Zij zullen bijdragen aan verdere verbetering en professionalisering van de huidige processen en aan de realisatie van het advies over de vernieuwing van het applicatielandschap van RCN-unit SZW. Daarbij zullen ook bovengenoemde bevindingen (moeten) worden geadresseerd.

3.3

Lichte verbetering financieel beheer Rijksschoonmaakorganisatie

Het financieel beheer is over geheel 2019 gezien nog niet op orde. De RSO heeft de ambitie om in 2020 het financieel beheer op orde te brengen. Het beheer is ten opzichte van 2018 licht verbeterd. De RSO geeft aan dat door de samenloop van reguliere werkzaamheden met de inzet voor het verbetertraject nog niet alle voorgenomen verbeteracties in 2019 zijn doorgevoerd.

Wij hebben in 2019 een onderzoek gedaan naar de gewijzigde procedure inzake de uitbetaling van overwerkvergoedingen. De in 2019 gehanteerde procedure achten wij toereikend.

In 2020 gaat de RSO door met het verder inrichten van haar administratieve organisatie. Ook heeft de RSO een taskforce opgezet om het financieel beheer op orde te brengen. De RSO geeft aan dat in 2019 niet afgeronde verbeteracties op te nemen in een nieuw project gekoppeld aan het dienstverleningsmodel van de RSO. De uitwerking van administratieve organisatie/interne beheersing (AO/IB) krijgt zijn vorm in een handboek.

De uitgaven en ontvangsten van de RSO bevatten fouten en onzekerheden in de rechtmatigheid die zijn veroorzaakt door een over 2019 bezien ontoereikend inkoopbeheer en ontvangstenbeheer voor een totaal van € 9 miljoen.

Inkoopbeheer

In 2019 is in samenwerking met de Haagse Inkoop Samenwerking (HIS) gewerkt aan het inkopen met behulp van DigilInkoop.

Het inkoopbeheer is over 2019 bezien nog onvoldoende ingericht:

- inkopen die niet volgens de Aanbestedingswet zijn verricht;
- onvolledige inkoopdossiers;
- contractenadministratie is niet volledig;
- het ontbreken van een toereikende verplichtingenadministratie;
- ontoereikende prestatieverklaringen.

Ontvangsten

Er zijn bij de RSO twee vormen van ontvangsten. De ontvangsten op basis van de afgesloten Dienstverleningsafpraak (DVA) en de ontvangsten gekoppeld aan ingekochte diensten die worden doorbelast en leiden tot overige ontvangsten.

Voor een deel van de DVA-ontvangsten bestaat onzekerheid over de juistheid en volledigheid van de in rekening gebrachte bedragen voor schoonmaakwerk. Dit wordt veroorzaakt doordat over 2019 bezien nog geen sluitende administratieve organisatie en interne beheersing was ingericht. De RSO heeft de onzekerheid over de juistheid van de DVA-ontvangsten beperkt door aanvullende werkzaamheden.

Wij merken de volledigheid en de juistheid van de overige ontvangsten die voortvloeien uit de ingekochte diensten als gevolg van de in de subparagraaf “Inkoopbeheer” genoemde bevindingen in zijn geheel aan als onzekerheid in de controle.

Aansluiting Exact

De aansluiting van de administratie in Exact met SAP 3F wordt op hoofdlijnen gemaakt.

Het overboeken van Exact naar SAP 3F is in de huidige werkwijze een lastig en arbeidsintensief proces. Het automatiseren van de aansluiting tussen beide administraties is als prioriteit benoemd in het financieel verbeterplan.

Aanbeveling

De RSO heeft het voornemen om een AO/IB handboek op te stellen. Om bovengenoemde gebreken in het inkoopproces en het proces van de ontvangsten op te lossen dienen deze processen ook zodanig te worden uitgevoerd.

3.4 Maatregelen om inkoopbeheer op niveau te krijgen nog niet gerealiseerd

Onrechtmatigheden in naleving Aanbestedingswet nog niet gedaald en geen volledig inzicht in de naleving van deze wet

Als gevolg van het niet naleven van de Aanbestedingswet hebben wij geen daling gezien van het aantal en bedrag aan onrechtmatigheden. In 2018 was het bedrag aan onrechtmatigheden € 7 miljoen en hebben wij voor € 6 miljoen niet kunnen vaststellen of deze opdrachten rechtmatig zijn. In 2019 hebben wij opdrachten voor circa € 6 miljoen als onrechtmatig aangemerkt en hebben wij voor circa € 9 miljoen niet kunnen vaststellen of deze opdrachten rechtmatig zijn.

SZW heeft voor het ministerie als geheel geen volledig inzicht in de naleving van de Aanbestedingswet. Belangrijke oorzaken hiervan zijn:

- een nog niet volledig nageleefde procedure voor managementbesluiten;
- het ontbreken van gestructureerde informatie over onrechtmatige inkopen van de RSO, de HIS en Inhuurdesk;
- het op dit moment ontbreken van een toereikende spendanalyse over heel 2019 waardoor alsnog mogelijke onrechtmatigheden worden geconstateerd.

De procedure voor managementbesluiten is begin 2019 aangescherpt en wordt steeds beter gevolgd. Toch hebben wij nog (verlengingen van) onrechtmatigheden geconstateerd waarvoor het vereiste managementbesluit niet aanwezig is. Daarnaast ontbreekt bij een deel van de wel aanwezige managementbesluiten informatie zoals de opdrachtwaarde en de naam van de leverancier.

CDI-Office heeft over het eerste halfjaar van 2019 wel een spendanalyse opgesteld.

De vastlegging, onderbouwing en uit te zoeken punten van deze spendanalyse behoeven nog verbetering. Door onderbezetting bij de CDI-Office is het verder verbeteren van de spendanalyse en het opstellen van een spendanalyse voor heel 2019 niet gerealiseerd. Het is noodzakelijk dat de spendanalyse over het jaar t-1 uiterlijk 15 februari in jaar t wordt afgerond zodat deze nog betrokken kan worden bij het opstellen van de rechtmatigheidstabel.

Wij adviseren SZW de spendanalyse door te ontwikkelen en de werking van de aangescherpte procedure betreffende managementbesluiten te monitoren op het nakomen van afspraken. Daarnaast is het voor een beheerst inkoopproces van belang om de RSO goed aan te haken bij het voor SZW geldende inkoopbeheer. Met behulp van bovengenoemde maatregelen krijgt SZW sneller inzicht of voor de uitgaven betreffende inkopen een rechtmatig afgesloten inkoopcontract aanwezig is en voor welke bedragen managementbesluiten zijn genomen.

Kwaliteit en volledigheid contractadministraties en inkoopdossiers niet toereikend

SZW heeft niet de beschikking over een volledige contractadministratie waarin alle lopende contracten zijn opgenomen. Het betreft de contracten die SZW afsluit via de HIS en Inhuurdesk maar ook zelf afgesloten contracten en bestellingen onder raamovereenkomsten.

In de contractenadministratie in DigilInkoop zijn niet (tijdig) alle lopende contracten opgenomen en daarnaast zijn niet alle velden juist gevuld. Het betreft zowel contracten die via de HIS en Inhuurdesk zijn afgesloten als contracten die SZW zelf heeft afgesloten.

Wij adviseren SZW met de HIS en de Inhuurdesk goede afspraken te maken over een uniforme en volledige contractadministratie en waar nodig HIS en Inhuurdesk aan te spreken als de dienstverlening niet van voldoende niveau is. Daarnaast is het van belang dat SZW ook voor de contracten die niet via HIS en Inhuurdesk zijn verlopen een contractadministratie voert. DigilInkoop wordt op termijn uitgefaseerd. Belangrijk is dat SZW de beschikking heeft over een geïntegreerd systeem van inkoopproces en factuurafhandeling waarmee een goede koppeling kan worden gelegd met het contractstelsel (CTM) van de HIS. Hiermee kan geborgd worden dat alleen verplichtingen worden aangegaan en betalingen worden verricht onder in het systeem vastgelegde contracten.

Voorts is uit onze controle gebleken dat voor inkopen die SZW zelf heeft verricht niet altijd ordentelijke inkoopdossiers aanwezig zijn. Wij adviseren SZW maatregelen te nemen die moeten borgen dat alle inkoopdossiers volledig zijn.

3.5 Overige punten financieel beheer

3.5.1 Positieve ontwikkelingen beleid ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik

Het beleid ter voorkoming van M&O merken wij aan als toereikend. De extra aandacht vanuit de Bestuursraad heeft geleid tot een verdieping van het risicomanagement. Een onderdeel van het risicomanagement zijn de M&O risico's. Hierdoor is de control van en het inzicht in M&O in 2019 verder verbeterd

De volgende acties en maatregelen zijn ondernomen en in ontwikkeling:

- de extra aandacht van de Bestuursraad voor goed risicomanagement en de wens om kwalitatief goede informatie over risicomanagement te ontvangen heeft geleid tot een verdieping van de risicoanalyses. De Directoraten-Generaal betrekken M&O in de risicoanalyse als onderdeel van de Planning & Control cyclus (P&C-cyclus). Als onderdeel van deze cyclus wordt in de voortgangsrapportages van de kolommen ingegaan op M&O. Ook is een centraal toegankelijk overzicht van M&O-gevoelige regelingen en maatregelen opgesteld om effectief M&O-beleid te bevorderen;

- bij het informeren over de uitvoering van de sociale zekerheid heeft de minister in juni 2019 onder meer de signaleringsbrief fraudefenomenen aan de Tweede Kamer aangeboden. Met deze brief geeft de minister de Tweede Kamer meer in detail inzicht in fraudefenomenen. De brief is mede tot stand gekomen op basis van de verkregen informatie van de uitvoerders van de sociale zekerheid;
- periodiek informeert SZW middels de ‘Stand van de uitvoering sociale zekerheid’ de Tweede Kamer over de ontwikkelingen in de inzet van UWV en SVB om goede dienstverlening aan te bieden en inzicht te beiden in de dilemma’s die hierbij spelen;
- daarnaast heeft SZW een drietal externe onderzoeken laten uitvoeren waarbij de sociale zekerheid is doorgelicht op misbruikrisico’s. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek naar de Werkloosheidswet (WW) waarin tevens een kader is ontwikkeld voor het afwegen van M&O-risico’s.

Aanbevelingen voor SZW in 2020 zijn:

- voor de overige door het UWV uitgevoerde wetten een soortgelijk onderzoek als voor de WW te doen. Hierdoor ontstaat een verdieping van het inzicht in de M&O-risico’s. SZW heeft voor 2020 de Ziektewet en Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen gepland;
- de uitkomsten van de doorlichtingen naar misbruikrisico’s te evalueren om het M&O-beleid verder te versterken (sluitende leercyclus) en deze evaluaties uitgewerkt vast te leggen;
- bij wijzigingen van wet- en regelgeving expliciet aandacht te besteden aan de gevolgen hiervoor voor M&O waaronder de eventueel te treffen beheersmaatregelen.

3.5.2

Oneigenlijk gebruik artikel 98 Algemeen

SZW maakt in de begroting en verantwoording gebruik van artikel 98 Algemeen. De Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) geven aan dat het artikel Algemeen bestemd is voor departement brede programma-uitgaven die niet zinvol kunnen worden toegerekend aan een beleidsartikel. Op artikel 98 zijn aangegane verplichtingen, uitgaven en ontvangsten verantwoord die conform de RBV op een beleidsartikel of het artikel Apparaat verantwoord moeten worden.

Wij hebben de aangegane verplichtingen en uitgaven die op artikel 98 expliciet zijn begroot en verantwoord als correct verantwoord aangemerkt.

Op artikel 98 zijn ook aangegane verplichtingen en uitgaven verantwoord die niet expliciet op dit artikel zijn begroot. Deze aangegane verplichtingen en uitgaven zijn vooral beleidsonderzoeken die toegerekend behoren te worden aan het beleidsartikel. Wij hebben deze daarom als onjuist verantwoord aangemerkt.

SZW heeft toegezegd het gebruik van artikel 98 in 2020 nader te analyseren en in de suppletoire wet 2020 mutaties door te voeren zodat deze alsnog conform de RBV worden verantwoord.

3.5.3

Risico’s bij gebruikersbeheer SAP 3F

De ADR heeft voor het vierde jaar op rij een onderzoek uitgevoerd naar de general IT-controls (GITC’s) van SAP 3F in het kader van de jaarrekeningcontrole. Uit ons onderzoek bij het Financieel Dienstencentrum (FDC) is gebleken dat er afwijkingen zijn ten opzichte van het GITC-normenkader van het gebruikersbeheer. Naar aanleiding daarvan hebben wij waar nodig aanvullende werkzaamheden verricht. Hieruit is niet gebleken dat aanpassingen in de gegevens of risicovolle acties hebben plaatsgevonden. Wij adviseren de rechten en daarmee het risico op ongeautoriseerde toegang en ongeautoriseerde wijziging van gegevens zoveel mogelijk te beperken.

Het risicovolle proces rond de datamigratie naar de S/4 HANA-database die in juni 2019 heeft plaatsgevonden is goed verlopen.

3.5.4

General IT-controls technische infrastructuur SSC-ICT niet geheel op orde

SZW maakt voor onder meer de financiële administratie in SAP 3F gebruik van de technische infrastructuur bij SSC-ICT. Uit onderzoek bij SSC-ICT blijkt dat de GITC’s met betrekking tot SAP 3F in de loop van 2019 zijn verbeterd maar nog niet geheel op orde zijn (met name gebruikersbeheer en beveiliging van componenten). Het risico bestaat dat deze tekortkomingen kunnen leiden tot

ongeautoriseerde toegang, wijzigingen, beschadiging en/of dataverlies. Voor nadere details verwijzen wij naar de bevinding in het Auditrapport 2019 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Hoofdstuk VII).

Positief is dat SSC-ICT in het afnemersberaad van 28 november 2019 in alle openheid de tekortkomingen onder de aandacht heeft gebracht bij de afnemers (opdrachtgevers). De ADR constateert ook dat de informatievoorziening vanuit SSC-ICT abstract is. Het is van belang dat SZW als opdrachtgever en eigenaar van SAP 3F toeziet op het concreet maken van de risico's per informatiesysteem en op de verantwoording door SSC-ICT over de gelopen risico's, zoals bijvoorbeeld bij de recente Citrix kwetsbaarheid die in december 2019 aan het licht is gekomen. Investeren in heldere analyses van de beheersmaatregelen, tekortkomingen en communicatie daarover tussen afnemer en SSC-ICT geeft inzicht in de potentiële risico's die wel of niet worden gelopen.

3.5.5 *Verbeterpunt staatssteun bij subsidiebeheer*

Ter voorkoming van ongeoorloofde staatssteun heeft SZW interne procedures ingesteld. Hierbij kan WBJA worden ingeschakeld. Ondanks deze maatregelen hebben wij bevindingen in twee staatssteuntoetsen met een beperkt financieel belang. Ook zijn een aantal uitgevoerde staatssteuntoetsen met onvoldoende diepgang uitgevoerd waardoor niet kon worden vastgesteld of sprake was van ongeoorloofde staatssteun. SZW heeft alsnog aangetoond dat hiervan geen sprake was.

Voor de uitvoering hebben wij de volgende punten ter verdere verbetering van het subsidiebeheer in 2020:

- het vergroten van de kennis over staatssteun door het gezamenlijk beoordelen van staatssteunvraagstukken met beleidsdirecties, BMO, BSB en WBJA¹;
- het uitvoeren van staatssteuntoetsen op activiteitsniveau, in plaats van bij de toets uit te gaan van de doelstelling van de subsidie;
- de steunmaatregel aan de Europese Commissie voor te leggen wanneer uit de toets blijkt dat er mogelijk sprake is van staatssteun.

3.5.6 *Prepared by Client lijst*

In overleg tussen FEZ en de ADR is een Prepared by Client-lijst opgesteld. Hierin zijn de door FEZ uit te (laten) voeren werkzaamheden opgenomen gericht op de betrouwbaarheid van het jaarverslag. FEZ heeft inmiddels werkzaamheden uitgevoerd waarop de ADR deels kan steunen; dit is een groeiproses. De uitvoering van de PBC zal na het opstellen van het jaarverslag door FEZ en de ADR worden geëvalueerd.

FEZ heeft op basis van de informatie die vanuit SZW is verzameld zelf de tabel met onrechtmatigheden ten behoeve van de bedrijfsvoeringsparagraaf opgesteld.

---

¹ BMO: Afdeling Bedrijfsvoering en Managementondersteuning
BSB: Afdeling Budgetbeheer, secretariaat en bedrijfsvoering
WBJA: Directie Wetgeving, Bestuurlijke en Juridische Aangelegenheden

4 Overige onderwerpen

4.1 Toezicht en sturing op informatiebeveiliging op orde

Alle organisaties binnen de Rijksoverheid moeten voldoen aan het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst 2007 (VIR). In het VIR zijn eisen voor de beheersing van informatiebeveiliging beschreven, zoals het uitvoeren van risicoanalyses op informatiesystemen. De ADR heeft een Rijksbreed onderzoek uitgevoerd naar de sturing en beheersing van informatiebeveiliging op centraal niveau aan de hand van het NBA LIO-volwassenheidsmodel informatiebeveiliging. Wij hebben de volgende aandachtsgebieden onderzocht: governance, organisatie, risicomanagement en incidentmanagement.

Toezicht en sturing op informatiebeveiliging door het CIO-office SZW is op orde. In 2019 heeft SZW stappen gezet om de bereikte mate van volwassenheid verder te versterken. Zo is verdere invulling gegeven aan het Information Security Management System en heeft SZW periodieke control-overleggen met de dienstonderdelen ingevoerd om beter te monitoren op onder andere de implementatie van verbeterplannen, incidenten en risico's. Voor incidentmanagement heeft SZW een conceptprocedure opgesteld die volgens planning in 2020 zal worden geformaliseerd. Met uitzondering van het aandachtsgebied incidentmanagement (volwassenheidsniveau 2) bevindt SZW zich nu voor alle genoemde aandachtsgebieden op volwassenheidsniveau 3 van het NBA-volwassenheidsmodel. Dit is in lijn met het ambitieniveau van SZW. Wij adviseren om de centrale beheersing van informatiebeveiliging bij SZW verder te ontwikkelen middels:

- het verzamelen van informatie over de laatst uitgevoerde beveiligingsonderzoeken (zoals audits en pentesten) inclusief uitkomsten om zo het inzicht in de feitelijke veiligheid van systemen te verhogen;
- het versterken van de aansluiting tussen visie, beleid en plannen op het gebied van informatiebeveiliging om zo de pijlers uit de visie consequent door te kunnen voeren.

De stand van zaken over de informatiebeveiliging RCN-unit SZW is opgenomen in § 3.2.

4.2 Vervolg gegeven aan implementatie AVG

De ADR heeft in 2019 Rijksbreed onderzoek uitgevoerd naar de voortgang van de implementatie van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Voor dit onderzoek is nagegaan welke maatregelen getroffen zijn voor de beheersing van privacyrisico's in het kader van de vijf onderzoeksthema's: privacy risicomanagement, privacy impact assessment, register van verwerkingsactiviteiten, datalekken en interne organisatie.

Het algemene beeld bij SZW is overwegend positief:

- SZW heeft de governance beschreven in het privacy beleid en de bijbehorende taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en rapportagelijnen ingericht conform het beleid;
- privacy risicomanagement is op verwerkings- en tactisch niveau ingericht. Op strategisch niveau is dit nog in ontwikkeling;
- het proces rond Privacy Impact Assessments is beschreven en ingericht en het verwerkingsregister is eveneens ingericht. Het register geeft een actueel en samenhangend beeld van de gegevensverwerkingen;
- het proces omtrent datalekken is beschreven en ingericht. De geselecteerde datalekken hebben het proces goed doorlopen en zijn tijdig (voorlopig) gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Wij bevelen aan om de afspraken met de verwerkers te evalueren en bij het ontdekken van een mogelijk datalek, dit direct te laten melden bij SZW.

In de toezichtsrapportage veiligheid en privacy geeft SZW aan dat bij de monitoring op derde partijen (verwerkers) ruimte is voor verbetering zoals het opstellen van richtlijnen rond controles gericht op het nakomen van de afspraken door de verwerkers.

Aan: de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

A Verklaring over de in het jaarverslag 2019 opgenomen financiële overzichten

Ons oordeel

Wij hebben de financiële overzichten die deel uitmaken van het jaarverslag 2019 van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gecontroleerd. Naar ons oordeel geven deze financiële overzichten een getrouw beeld van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over 2019 in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2020.

De financiële overzichten bestaan uit:

- de departementale verantwoordingsstaat over 2019 met de financiële toelichting daarbij;
- de departementale saldibalans per 31 december 2019 met de toelichting daarbij;
- de in de uiteenzetting over de gevoerde bedrijfsvoering (bedrijfsvoeringsparagraaf) opgenomen rapportage over de comptabele rechtmatigheid van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2019;
- de overzichten over 2019 met de gegevens als bedoeld in de artikelen 4.1 en 4.2 van de Wet normering topinkomens (WNT).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten'.

Wij zijn onafhankelijk van het ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B Verklaring over de in het jaarverslag 2019 opgenomen andere informatie

Naast de financiële overzichten omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het deel algemeen (verzoek tot dechargeverlening en leeswijzer);
- het niet-financiële deel van de toelichting bij de diverse begrotingsartikelen;
- de uiteenzetting over het gevoerde beleid (beleidsverslag);
- de uiteenzetting over de gevoerde bedrijfsvoering (bedrijfsvoeringsparagraaf);
- de voorgeschreven bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- niet strijdig is met de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die is vereist op grond van de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2020;
- op het moment van het afgeven van de controleverklaring nog niet definitief is. Dit betreft niet-financiële informatie in de tabellen met kerngegevens en financiële informatie in de budgettaire tabellen premiegegevens, in onderdeel D1 Sociale fondsen SZW en in onderdeel E1 Toezichtrelaties en ZBO's en RWT's. Deze informatie is vooralsnog in het jaarverslag gearceerd aangeduid met de data waarop het cijfer definitief wordt. De definitieve cijfers worden medio maart verwacht, wanneer de jaarverslagen van UWV en SVB beschikbaar komen. De definitieve onderdelen dienen in ieder geval voor aanbieding van het jaarverslag aan de Tweede Kamer te worden toegevoegd. Alle wijzigingen op de versie van 13 maart worden door ons beoordeeld.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de financiële overzichten of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.²

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b, en artikel 4, tweede lid, van het Besluit Auditdienst Rijk en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de financiële overzichten.

De minister is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2020.

C Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de financiële overzichten

Verantwoordelijkheden van de minister voor de financiële overzichten

De minister is verantwoordelijk voor het opmaken van de financiële overzichten die de uitkomsten van de begrotingsuitvoering getrouw dienen weer te geven in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2020. In dit kader is de minister verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de minister noodzakelijk acht om het opmaken van de financiële overzichten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven

² Daarnaast behoort het tot onze taak onderzoek te verrichten naar de totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie, waarvan wij de uitkomsten vermelden in ons auditrapport.

oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de beslissingen die gebruikers op basis van deze financiële overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang bevatten als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het ministerie³;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het ministerie en de toelichtingen die daarover bij de financiële overzichten zijn opgenomen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de financiële overzichten en de daarbij opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de financiële overzichten een getrouw beeld geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de leiding van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 13 maart 2020

Auditdienst Rijk

---

³ Daarnaast behoort het tot onze taak onderzoek te verrichten naar het begrotingsbeheer, het financieel beheer, de materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties waarvan wij de uitkomsten vermelden in ons auditrapport.

Controle getrouw beeld financiële overzichten

Als eerste onderdeel van onze wettelijke taak controleren wij of de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering en zijn opgesteld in overeenstemming met de geldende verslaggevingsvoorschriften. Deze taak vloeit voort uit artikel 3, eerste lid, aanhef en onder a, en artikel 6, eerste en tweede lid, van het Besluit Auditdienst Rijk.

Wij plannen en voeren onze controle zodanig uit dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten. Het materieel belang is bepalend voor de strekking van het oordeel in de controleverklaring. De materialiteit voor de verantwoordingsstaten en de saldibalans als geheel bedraagt 2% voor fouten en onzekerheden bij elkaar opgeteld, met een maximum van € 1 miljard. Wij zijn er bij onze controle van uitgegaan dat de voorgestelde wijzigingen in de slotwet de goedkeuring van de wetgever zullen krijgen.

Voorts hebben wij onderzocht of de in het jaarverslag opgenomen andere (niet-financiële) verantwoordingsinformatie niet strijdig is met de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten en geen materiële afwijkingen bevat. Ook zijn wij nagegaan dat het jaarverslag alle voorgeschreven informatie bevat.

Overschrijding van rapporteringstoleranties

Op grond van artikel 3.10 van de Comptabiliteitswet 2016 rapporteert de minister in de uiteenzetting over de gevoerde bedrijfsvoering (bedrijfsvoeringsparagraaf) in het jaarverslag over de comptabele rechtmatigheid van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2019. In de bedrijfsvoeringsparagraaf zijn de rechtmatigheidsfouten en -onzekerheden gemeld die hebben geleid tot overschrijding van de voorgeschreven rapporteringstoleranties.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

Met ingang van 2018 stelt de Wet normering topinkomens (WNT) nieuwe eisen aan de gegevens die moeten worden opgenomen in de WNT-verantwoording. Deze nieuwe eisen hebben onder andere betrekking op de samenloop van leidinggevende topfuncties bij meerdere WNT-instellingen bij één persoon (anticumulatiebepaling). De Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants heeft aangegeven dat dit leidt tot een knelpunt in de accountantscontrole, omdat de juistheid en volledigheid van de WNT-opgave op dit punt afhankelijk is van de situatie bij andere instellingen. Dit is ook aangegeven in de Regeling Controleprotocol WNT 2019. Wij kunnen de volledigheid van functies bij andere instellingen niet vaststellen en hebben geen toegang tot gegevens bij deze instellingen. In de controleverklaring lichten wij daarom toe dat de naleving van de anticumulatiebepaling vanwege deze vaktechnische beperkingen buiten de reikwijdte van onze controle valt.

Onderzoek beheer

Als tweede onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of de geselecteerde processen van het begrotingsbeheer, het financieel beheer, de materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Deze taak volgt uit artikel 3, tweede lid, en artikel 6, derde lid, van het Besluit Auditdienst Rijk. De normen waaraan wij toetsen zijn op grond van artikel 4, derde lid, van het Besluit Auditdienst Rijk:

- ordelijkheid en controleerbaarheid van het begrotingsbeheer;
- doelmatigheid, rechtmatigheid, ordelijkheid en controleerbaarheid van het financieel beheer; doelmatigheid, rechtmatigheid, ordelijkheid en controleerbaarheid van het verwerven, het beheren en het afstoten van materieel;
- betrouwbaarheid en controleerbaarheid van de financiële administraties.

Bij evaluatie van onze bevindingen hanteren wij drie categorieën: licht, gemiddeld en ernstig. Dit onderscheid geeft de impact van de bevinding weer op basis van gewicht en frequentie.

Ten behoeve van het selecteren van de te onderzoeken processen van het begrotingsbeheer, financieel beheer, materiële bedrijfsvoering en daartoe bijgehouden administraties hebben wij de bedrijfsrisico's en de daaraan gekoppelde processen in kaart gebracht. Op basis van het belang van de processen en de in die processen onderkende risico's hebben wij in 2019 een aantal processen voor nader onderzoek geselecteerd:

- subsidiebeheer;
- uitgaven sociale verzekeringswetten Caribisch Nederland;
- naleving aanbestedingswet;
- naleving procedure managementbesluit bij inkopen;
- uitgaven en ontvangsten RSO;
- beheer van het artikel 98 Algemeen.

Onderzoek totstandkoming niet-financiële informatie

Als derde onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of geselecteerde processen gericht op de totstandkoming van de in het jaarverslag opgenomen niet-financiële verantwoordingsinformatie voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Deze taak vloeit voort uit artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b, en artikel 6, eerste en derde lid, van het Besluit Auditdienst Rijk. Hiertoe onderzoeken wij of de niet-financiële verantwoordingsinformatie op betrouwbare wijze tot stand is gekomen. Voorts gaan wij na of de niet-financiële verantwoordingsinformatie niet strijdig is met de financiële verantwoordingsinformatie. Over deze niet-strijdigheid rapporteren wij in onze controleverklaring (zie bijlage 1, sectie B).

De selectie van de te onderzoeken processen gericht op de totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie in het jaarverslag is afhankelijk van de omvang van de risico's die daarbij worden onderkend. Op basis daarvan hebben wij in 2019 een aantal totstandkomingsprocessen voor nader onderzoek geselecteerd:

- kengetallen en prestatie-indicatoren niet-financiële informatie;
- bedrijfsvoeringsparagraaf;
- jaarverslag.

De bevindingen uit dit onderzoek zijn opgenomen in onderdeel 2.2 van dit rapport.

Auditdienst Rijk

Postbus 20201

2500 EE Den Haag

(070) 342 77 00